

Újabb gyöngyszem gördült ki a legendás motorgarázsból

# SZENTESESEN SZÜLETETT ÚJJÁ

## EGY 1930-AS GANZ-MOTORKOCSI

Két év alatt csaknem teljesen egyedül épített újjá egy 1930-ban gyártott, háromtengelyes motorkocsit a szentesi MÁV-fűtőházban Valkai Csaba nyugdíjas gépészeti reszortos. Az embert próbáló feladat végül egy örömutazással zárult: a BCmot 422-es motorkocsi önéből ment el Szentestől Pécsre, hogy ott motort cseréljenek benne, majd eljusson végső állomás-helyére, a szentendrei skanzenben.

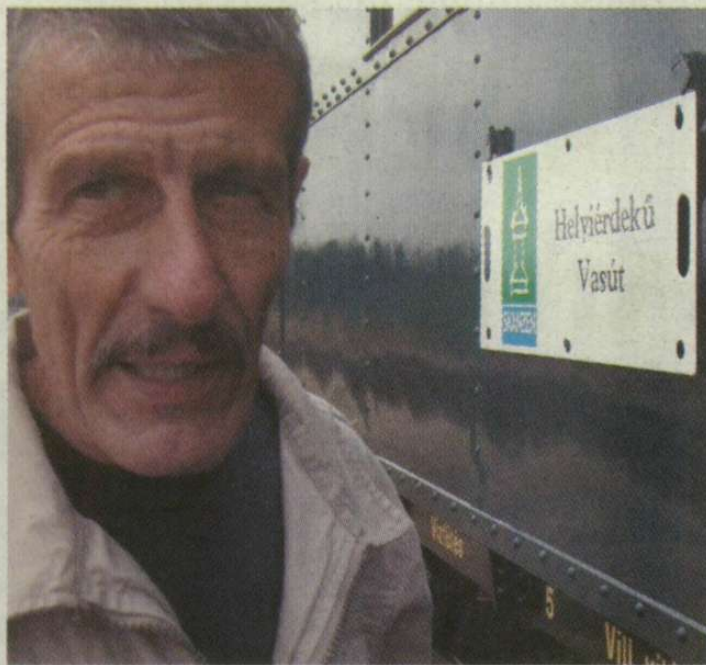
### GARAI SZAKÁCS LÁSZLÓ

- Hoppá, egy faág! Egy pillanat - mondja Valkai Csaba, a szegedi Vasúttörténeti Alapítvány munkatársa, nyugdíjas szentesi vasutas. Valóban annyi ideig tartott, amíg felugrott az általa frissen felújított BCmot 422-es motorkocsi ütközőjére, hogy levegye a tetőn lévő lámpa tartójába akadt fadarabot.

Kétévnyi intenzív munka eredménye állt Szentesen, a második vágányon. Egy 1930-ban gyártott Ganz-motorkocsi, amely nagyvasúti járműként utolsó útjára indul. Kiskunfélegyházán, Kiskunhalason, Baján, Bátaszéken, Dombóváron át Pécsre. Ott egy olyan, új szívet kap, amely élete végéig dobog majd a „mellkasában”. A motorkocsi ugyanis jövő év áprilisától Szentendrán fog szolgálni a skanzenben. A különböző tájegységek között zakatol majd, sőt egy igazi állomásra indulva viszi a múzeumfaluban az utasokat: Mezőhegyes felvételi épületét ugyanis egy az egyben felépítik a szentendrei dombokon.

### Békéscsabán szereztek

- Ez a jármű A-164-es néven több mint tíz éve került Szentestől Békéscsabára a pályafenntartás motorkocsija volt. Évek óta nem használták. Egy másik hasonló motorkocsival együtt hoztuk el, ami felújítva már 2000 óta üzemel a vasúttörténeti parkban. Mióta a motorkocsi idekerült Szentestől, folyamatosan őrizgettem, vigyáztam rá a lehetőségekhez ké-



■ Valkai Csaba minden apró részletre odafigyelt a felújításnál



■ A szentendrei skanzenben szolgál majd a felújított motorkocsi A SZERZŐ FELVÉTELEI

pest, mert felújítható állapotban volt a jármű. 2006 nyarán kezdődött meg az intenzív munka, akkor keresett meg Szendrei András, a MÁV Nostalgia Kft. vezetője. Addig a gép a szentesi motorgarázs mögött állt - emlékezett vissza a kezdetekre Valkai Csaba.

A legnehezebb, és legtöbbször tartó munkafázis a kocsiszekrény lecsupaszítása volt. - A belső berendezéseket, falakat, mennyezet- és padlóburkolást kiszedni borzasztóan fásztó és hosszan tartó munka. Egyetlenegy csavart nem lehetett normálisan kicsavarni, minden rozsdás volt, a csavarhúzó helyett a kalapáccsal és a harapógódot használtam a legtöbbet - idézte fel a kezdeti nehézségeket Valkai.

### Küzdelem a szabványokkal

Több mint egy évig tartott a „takarítás”. Mint mondta, csak az alvázzal kétfalcsikányi szennyeződést vert le. - Nagyon

sok olyan csavar, szegecs volt a motorkocsin, ami ma már nem szabványos méret. Nincs például 28-as villáskulcs, így azt is le kellett gyártanom valahogy, mert a belső csövek például ilyen átmérőjű csavarokkal voltak rögzítve.

Közben a szentendreiak is többször megnézték, hogyan újul meg a motorkocsijuk. Amilyen végül minden korhűen lett felújítva, erre a Közlekedési Múzeum főigazgató-helyettese felkért szakértőként ügyelt. A másodosztályú ülések kárpitozása éppúgy, mint a harmadosztályú fapadok, de a csomagtartók, a bádógból készült feliratok is mind-mind megegyeznek a harmincas években használtakkal.

Az indulás előtti héten megvolt a sikeres futópróba is Szentese és Szegvár között. Az utolsó napokra a festés, és a feliratok szabvány szerint felhelyezése maradt. - Úgy írja a korabeli utasítás, hogy 20 súlyrész fehér, és 80

súlyrész krómsárga festék összekeverése szükséges a motorkocsi felirataihoz. Ezt is sikerült megoldanunk - mondja büszkén Valkai. Aki a kötelező kérdésre is, miszerint mit érez most, indulás előtt, tud megdöbbenő választ adni: - Kicsit aggódom az olajnyomás miatt, lehetne magasabb is.

### Gond nélküli utazás

Háromnegyed hat körül elindulunk, amerre megyünk, mosolygó vasutasok integetnek nekünk. Az előzetes tervek, számítások szerint délután háromra kellett Pécsre érnünk. Csak Baja állomáson kellett hosszabban elidőzni, ahol bevártuk a szentendrei skanzen munkatársait, akik egészen Dombóvárig kísérték minket. S közben folyamatosan ujjongtak, rajongtak a motorkocsiért. Volt is mire büszkének lenniük.

**FOTÓK a témáról az interneten!** [www.delmagyar.hu](http://www.delmagyar.hu)

## PEKINGI OLIMPIA: A TAXISOK IS KÉSZÜLNEK

Tilos a fohagymaillatú lehelet, a sárga haj és a hosszú fülbevaló. Ilyen és ehhez hasonló szigorú előírásokkal készíti föl a taxisokat az olimpiára Peking. A 15 milliós városba több mint félmillió vendéget és 20 ezer újságíróat várnak.

### DAILY MAIL

Ha fohagyomát ettel, mindenképpen moss fogat! Legyel udvarias, és vezetés közben ne dohányozz! Ezekre is felhívják a pekingi taxisofőrök figyelmét. - A taxisofőrök ablakok, akiken keresztül a külföldiek Pekinget látják - mondta a személyszállítástért felelős állami vállalat igazgatója, Lin Xiaoming.

A női taxisofőrök nem viselhetnek pirosra vagy sárgára festett haját és túl nagy méretű fülbevalókat. Az összes sofört szigorúan figyelmeztették: autójuknak a nap minden szakában tisztának kell lennie, a takarítást senki nem mulaszthatja el. A sofőröket - akik a nap 24 órájában dolgoznak, és többnyire a kocsikban alszanak - arról is tájékoztatták, hogy akár a taxis engedélyüket is elveszíthetik, ha a megszabott árnál magasabb árat számolnak viteldijként.

A taxisofőrök viselkedésénél lényegesebb probléma: a krónikus közlekedési dugók, és a kevéssé fejlett metróhálózat. A zsúfoltság oka: Peking utcáin az Olimpia idején 3,3 millió autó közlekedik, miközben itt 1996-ban csupán 1 millió volt a gépkocsi száma. Az olimpia 17 napja alatt azonban a gépkocsiknak csupán kétharmadát engedik közlekedni, hogy megelőzzék a közlekedést megbénító forgalmi dugók kialakulását. Az elmúlt három évben Kína 11,7 milliárd amerikai dollárnak megfelelő összeget költött a főváros tömegközlekedési hálózatának fejlesztésére. Egyebek mellett újabb metróvonalakat építettek, és új buszvonalakokat jelöltek ki.

Fordította: Nyemcsok Éva

### DARVASI LÁSZLÓ

## Nekem például sok Baka-emléktáblám van már!

Néhány napja megpillantottam egy emléktáblát, amelyre azt írták: „Itt élt 1848-ban Petőfi Sándor”. Aztán másnap egy olyan bérház előtt gyürogettet az élet, ahol Mátyás Iván pergette időskori napjait. Persze ha az ember jobban figyel, láthatja, hogy bizonyos kerületekben és városrészekben az Idő nagy zsebéből folyóvizet kispisszeg a múlt egy-egy hőse, csodás bér munkása, kiskatonája, hogy hé, hó, itt élttem, itt laktam, itt alkottam, járókelő testvér, emlékezz csak rám!

Mindazonáltal én el tudok képzelni egy olyan emléktáblát is, amire azt vésik majd gyöngybetűkkel: Itt csupa ismeretlen, jelentéktelen, felejthető, de persze fontos ember élt. Itt lakott az a drága rokonunk, akit mindenki elfelejtett, és akire most már mindenkinek emlékeznie kell!

Szép is lenne.

Az emléktábla az emlékezés statikus formája, szűkszavú, lényegre törő és diszkrét jelzés, nem olyan látványos, mint egy szobor, egy utcanév. Írás a homlokzaton. Az emléktábla nekem olyan, akár egy míves csatornafödél is, amely a múlt mélyrétegeire, gondolati járatokra és vajatokra, szellemi erőfeszítések kanyargós alagútjaira nyílik. Ha tudod, hogy ebben a neoklasszicista épületben időzött a forradalom költője, abban a szécessziós bérházban élt a matematikus, a nyelvtudós, akkor a ház is tanúja lesz mindama élménynek, amit a költő és a tudós neve előhív. Az emléktábla, akár a szobor - mint általában a kültéri alkotás - védtelen az élet durvaságaival szemben. Az emléktábla gyakran kerül politikai diskurzusok méltatlan pohárviharába, sokszor öntik le, csúfítják el, a minap például Debrecenben letakartak egyet, és az is előfordul, hogy egyszerűen ellopják, máskor virágokat, helyes kis koszorúkat, gyertyákat helyeznek mellé, és aztán a hervadt szálacskák vigasztalják a költő nevét még hónapok múltán is. Ki tudja, talán nem is olyan rossz vigasz ez. De például Moszkvában, nem véletlenül emlitem az oroszokat, Gogol-szobornál mindig, de mindig van friss virág.

Szegeden régen van már emléktáblája Dugonics Andrásnak, Mórának, Tömörkénynek, Radnótinak, Babitsnak, és végül úgy forgatta a sors, és azért ez nem felhőtlen öröm, hogy Baka István is kapott.

Nem öröm, mondom, hiszen még vígan élhetne, köztünk le-

hetne, lobogtathatná a legújabb versei kéziratát, dühösködhetne a honi belviszályok marhaságai miatt, melázhatna a szökén, szürkén vonuló Tisza partján, törhetné a fejét, hogyan írja át azt a rengeteg klasszikus lemezét cédére, üzenhetne Bombitz Attilának, hogy szerezzen új vírusirtó programot a számítógépére, interneten levelezne a Tiszatájjal, a Holmival, bejárhatna az egyetemre orosz tematikájú szemináriumot tartani, és hetente felkapaszkodhatna a Grand Caféhoz irodalmi estekre vagy filmnézésekre.

Nem akarom én ennek a most elkészült és e pillanatokban leplezendő táblának a jelentőségét elvitatni, isten mentsen az ünneprontás ilyesfajta blaszfémijától, csak még említenék néhány lehetséges variációt, mondjuk, a leghívebben ahhoz, ahogy én őt, Bakát szerettem, és ahogyan szeretem ma is. Az élete bizonyos epizódjait villantanám csak fel, hogy ne csak a nevét lássuk, de az életéből is azt a néhány szépséges fénytörést és villanást, amit még lehetséges látni.

### Egyetem tér, bölcsészkar

Ebben az épületben ismerte meg a feleségét, ebben az épületben találkozott először Ilia Mihállyal, mindkét alkalommal erősen elfogódott volt.

### Szeged határa, Szekszárd felé

Itt, ezen a helyen autóstoppolt fiatalon, itt szavalta sokszor az Ódát, hangosan, bele a szegedi szélbe, a szegedi alkonyatba, itt írt fejben verseket, itt integetett régi Zsiguliknak és Skodáknak, hogy vegyék fel, vegyék már fel.

### A Kölcsey utca azóta megszünt lemezoltja

Itt vásárolta a híres bakelitlemezeit, Liszt Ferenc, Bartók, Sosztakovics, Rahmanyinov és Mahler műveit, és mert nemcsak vásárlókedve volt határtalan, de a szakértelme is, az egyik legjobb vevőként tartották számon.

### Szegedi Kiszínház

Itt mutatták be a Korinthoszi menyasszony című drámáját.

### A Boszorkánykonyha sötéte

Egyszer itt találkozott Pataki Ferenc festőművésszel, aki aznap adta el egy festményét, és mert a művésznek igen sok pénze volt ekkor, a többi az emlékezők szíves képzetére bízunk.

### Tisza-part, Molnár utca

Ebben a házban írta legszebb verseit, itt élt a családjával, eb-

ből a házból nyert költői versenyen egy egész karton tokaji aszút, amit neki, már nagybetegen kellett az ötödikre felcipelnie. Tisztelt járókelők és emlékezők, a költő a borokat a lakásába még nagybetegen is felcipelte az ötödik emeletre!

### A Tömörkény-gimnázium előtti tér

Ezen a helyen szeretett volna egész alakos faunszobrot, természetesen magáról mintázva, és amikor a tanítás végeztével a művészjelölt gimnazista kishölgyek kilibegnek az épületből, és meglátják a szobrot... és a többi újfent az emlékezők szíves fantáziájára bízunk.

### Meg nem jelölhetett szegedi cím!

Ennek a bérháznak a hátsó udvarában lakik az a balszerencsés nyolcadikos, aki Baka Istvánól egyest kapott. Mert a költőt már tanítják is, megbuknak belőle, levizsgáznak belőle, a költő neve, mint tudjuk, áruvédjegy lesz, hát így lesz majd egyszer Baka István utca, Baka István tér, Baka István Könyvesbolt, Baka István Lánykollégium vagy Baka István Irodalmi Kft.

### Stefánia, régi Sajtóház

Itt időzött gyakran a Sajtóklubban, ide küldte tárcáit a Dél-magyarországba!

### Széchenyi utca 10.

Ebben az épületben jelentette ki végül, hogy megbékélt Szegeddel, hogy nincs több harc, és nincs több vita, és a számüzetésnek érzett szegedi éveket oldja föl most már a kölcsönös megbecsülés, mert elfogadja a várost, mert az is elfogadja őt, legyen béke és barátság köztük már, és legyen közös lélegzés, barátság, szövetség.

### Somogyi utca, bérház

Ebben a házban röntgeneztette a fogát néhány héttel a halála előtt, mert élni akart még, bátran és elszántan, dühösen és kétségbeesve, mert tudta, hogy nem igazságos, és nem korrekt, ami történik vele, mert temérdek tennivaló járna neki még, szírványos ügyintézés papír fölött és ég alatt, mert jussa lenne még minden, ami életből van, a színek, a fények, a hangok, az ölelések és az árnyékok, és a papírlapokra rótt gyönyörű mondatok.

Baka István most már Szeged történelme.

Nem csak közénk tartozik.

Ő most már, akarjuk, nem akarjuk, bennünket is jelent.